VYBRANÁ OPATŘENÍ

Potok je napřímený a zabetonovaný

Opatření, která jste si vybrali na webu prokrajinu.eu. Aktuální znění najdete na webu: prokrajinu.eu/problemy/potok-je-napriameny-a-zabetonovany.

Než začnete

- Projděte potok a zakreslete do mapy úseky, kde je napřímený nebo zabetonovaný.
- Zjistěte u správce toku, kdo koryto upravoval a zda se plánují úpravy.
- Zeptejte se místních, jak potok vypadal dřív.

Snadná opatření

Založte ochranný pás a vysaďte stromy podél potoka a rybníka

Doplňkově. Domluvte se s vlastníkem, hospodářem a správcem toku na zatravnění pásu při břehu nebo vhodné výsadbě. Pás omezí splach z pole, tvar koryta ale nezmění.

Jak postupovat

1. **Vyznačte v mapě pás podél břehu, kde se nemá orat.**

   Zeptejte se vodoprávního úřadu, zda pás leží v záplavovém území. V něm nic neumisťujte (žádná zástavba ani sklady), ať má řeka prostor.

2. **Zjistěte vlastníky a nájemce pozemků a domluvte se, že pás zůstane zatravněný.**

   Najdete je v **katastru nemovitostí** (nahlizenidokn.cuzk.gov.cz) a ve **veřejném registru půdy LPIS** (mze.gov.cz/public/app/lpisext/lpis/verejny2/plpis). Případně upravte smlouvu o pachtu.

   Článek na konci dokumentu: Jak se domluvit s vlastníky a zemědělci na opatření v krajině

3. **Vyberte domácí druhy dřevin.**

   Poraďte se s regionálním pracovištěm AOPK nebo správcem toku. Zachovejte stín, převislou vegetaci a členitý okraj břehu a břehy plošně nevyčišťujte.

   Článek na konci dokumentu: Jaké úřady a povolení potřebujete k úpravě pozemku nebo potoka

4. **Sledujte invazní rostliny.**

   Říční nivy jsou k invazím náchylné, po povodních zkontrolujte nánosy a okraje břehů.

Kde získat financování: Podle pozemku obecní rozpočet nebo dostupná podpora pro výsadbu.

Nástroj: Dohoda o péči o břehy a ochranný pás podél vody.

Rádi vám poradíme

Nevíte si rady, které opatření vybrat nebo jak začít? Ozvěte se, probereme to s vámi.

Eva Semančíková
Hlavní koordinátorka projektu
E-mail: eva.semancikova@vuk.gov.cz
Telefon: +420 776 575 542

PŘÍLOHA

Články k opatřením

Texty článků, na které opatření odkazují. Aktuální znění najdete na webu.

Jak se domluvit s vlastníky a zemědělci na opatření v krajině

Na webu: prokrajinu.eu/clanky/jak-se-domluvit-s-vlastniky-a-zemedelci

Co říct vlastníkům a zemědělcům, na čem se domluvit a co jim obec nabídne.
Většina opatření v krajině se bez spolupráce s vlastníky pozemků neobejde. Jednejte s nimi hned na začátku, ať nic neplánujete na pozemku, který možná nezískáte.

Jak je oslovit

Nejdříve zjistěte, komu pozemek patří. Vlastníky najdete v **katastru nemovitostí** (nahlizenidokn.cuzk.gov.cz). Zeptejte se vlastníka, kdo pozemek obdělává. Když pozemek patří obci a nemá ho pronajatý zemědělec, můžete s opatřením začít sami. Na cizím nebo pronajatém pozemku se bez dohody neobejdete: domluvte se s vlastníkem i se zemědělcem, který může mít vlastní podmínky.

Pozvěte vlastníka i toho, kdo pozemek obdělává, osobně na místo. Vezměte s sebou mapu a návrh opatření: ukážete na nich, co přesně a kde chcete udělat.

Na čem se s nimi zkuste domluvit

- co se na pozemku změní
- kdo to zřídí a zaplatí
- kdo to bude udržovat (seč, odstraňování náletů, péče o stromy)
- jak obec pozemek získá nebo bude užívat: odkup, výměna, nebo dohoda o užívání

Čím je můžete zkusit přesvědčit

- Nabídněte, že údržbu i náklady převezme obec. Vlastníci se často bojí starostí a nákladů. Když údržbu převezmete, bývají ochotnější.
- Navrhněte vlastníkům odkup nebo výměnu pozemku.
- Vysvětlete zemědělci, že opatření proti splachu zachytí vodu i bahno, a jeho pole tak neztrácí ornici.

- Doporučte zemědělci, aby nechal mez na orné půdě zapsat do LPIS jako krajinný prvek. Při žádosti o celofaremní ekoplatbu může každých 100 m² meze započítat jako 150 m² neprodukční plochy a při splnění podmínek může žádat i o příspěvek na její údržbu. Výhodu vysvětlete také vlastníkovi pole: v daňovém přiznání může uplatnit osvobození od daně z pozemků za skutečnou výměru meze.
- Připomeňte zemědělci, že opakovaná eroze na stejném poli pro něj znamená přísnější plánování hospodaření a kontroly (**příručka SPÚ** (spu.gov.cz/frontend/webroot/uploads/files/2026/07/prirucka-jak_postupovat_po_erozi26118.pdf)).

Zatravnění: podpora, směs a cena

Zemědělec může zatravnění údolnice nebo dráhy odtoku přihlásit do dotace AEKO (titul Zatravňování drah soustředěného odtoku). Musí mít dráhu odtoku vymezenou v LPIS a použít předepsanou osevní směs (**katalog DivLand** (katalog.divland.cz/measure/30)).

Zatravněný pás je obvykle 6 až 20 m široký. Zemědělec ho seče 1 až 2× ročně, nebo ho nechá spásat. Vyberte regionální směs: levné komerční směsi mohou obsahovat invazní druhy. V chráněném území se zeptejte orgánu ochrany přírody, jakou směs schválí.

Zatravnění stojí zhruba 40 000 až 60 000 Kč na hektar (katalog DivLand, orientační).

Když zemědělec podmínky nepřijme

Příručka pro starosty (prokrajinu.eu/planovani-krajiny#prirucka) radí: pokud zemědělec na obecním poli hospodaří tak, že z něj do obce teče voda a bahno, změňte s ním smlouvu, nebo mu pohrozte výpovědí.

Podívejte se, jak v **Hustopečích** (adapterraawards.cz/databaze/2022/biokoridory-biocentra-hustopece) připravili pozemky pro výsadbu biokoridorů a biocenter. Jde o příklad dobré praxe z katalogu soutěže Adapterra Awards. Nejtěžším krokem pro město bylo ukončit před výsadbou pachtovní smlouvy se zemědělci. S jedním z nich se město dohodlo na výměně pozemku za jiný.

Počítejte s tím, že výpovědí přijdete o pachtovné, tedy o příjem obce.

Když se nedomluvíte

Zvažte komplexní pozemkovou úpravu v celém katastru obce. Požádat o ni můžete **Státní pozemkový úřad** (spu.gov.cz/pozemkove-upravy). Úprava nově uspořádá pozemky a cesty a navrhne i opatření proti erozi. Co od úpravy chtít, radí článek **Co chtít do plánu společných zařízení při pozemkových úpravách** (prokrajinu.eu/clanky/co-chtit-do-planu-spolecnych-zarizeni).

Jaké úřady a povolení potřebujete k úpravě pozemku

nebo potoka

Na webu: prokrajinu.eu/clanky/jake-urady-a-povoleni-potrebujete

Které úřady se do opatření v krajině zapojují, co od nich potřebujete a kdo spravuje potok.
Každý zásah do pozemku nebo potoka může potřebovat jiné povolení.

Které úřady a povolení potřebujete

Požadavky závisí na opatření a na místě.

- Souhlas vlastníka pozemku potřebujete vždy.
- Vodoprávní úřad (obecní úřad obce s rozšířenou působností): zeptejte se, zda na zásah potřebujete povolení podle vodního zákona.
- Stavební úřad: podle druhu stavby od něj potřebujete stavební povolení, nebo mu stavební záměr jen ohlásíte.
- Orgán ochrany přírody: v chráněném území (například CHKO) nebo u cenných stanovišť se ho zeptejte, jaké podmínky musíte splnit.
- Správce toku: pokud zasahujete do potoka nebo jeho břehu, domluvte se s ním předem.

Kdo spravuje potok

Kdo je správce

- Významné vodní toky spravují státní podniky Povodí. Správcem drobného toku může být obec, jiný určený správce, nebo správce toku, do kterého se potok vlévá.
- V lesích bývají správcem toku Lesy ČR, u hlavních odvodňovacích zařízení většinou Státní pozemkový úřad.

Jak to zjistíte

Zeptejte se vodoprávního úřadu, tedy odboru životního prostředí na obecním úřadu obce s rozšířenou působností.

S čím za správcem přijít

Řekněte, kde chcete zasáhnout a proč, a nabídněte spolupráci. Revitalizaci zpravidla zajišťuje správce toku, návrh zpracuje projektant.

Kdo ještě poradí

Poradí vám také regionální pracoviště Agentury ochrany přírody a krajiny ČR (**aopk.gov.cz**).